

Esteve Soler

Escòcia,

joc de miralls

Visions

Pòrtic

Esteve Soler

Escòcia, joc de miralls

Visions

Pòrtic

Primera edició: juny del 2014

© 2014 Esteve Soler

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Pòrtic

Pedro i Pons, 9-11

08034 Barcelona

www.portic.cat

ISBN: 978-84-9809-289-9

Dipòsit Legal: B-9.018-2014

Fotocomposició: Edilínia, SL

Impressió: Limpergraf

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

ÍNDIX

PER COMENÇAR	11
UNA QÜESTIÓ D'ARMES: EL PROGRAMA TRIDENT	17
ELS BOTIGUERS COSMOPOLITES DE GLASGOW	25
UN AFER INTERN	37
SEAN CONNERY I EL FISH & CHIPS	47
QUÈ VOTARÀ EL NESSIE?	59
BUSCAR ELS ORÍGENS	71
LA VALL DEL WHISKY	81
ÉS PETROLI ESCOCÈS	89
L'EURO? NI VEURE'L!	99
IL·LUSIÓ PEL FUTUR	107
LA JUSTÍCIA SOCIAL I L'ESGLÉSIA ESCOCESA	117
DE LA POLL TAX A LA BEDROOM TAX	127
PER ACABAR	137

PER COMENÇAR

Condueixo amb els cinc sentits vigilants. Ho faig per la banda contrària a què estic acostumat, per l'esquerra, i per una sinuosa carretera del nord d'Escòcia. A la ràdio parlen de gastronomia. Un cuiner escocès explica un seguit de descobriments culinaris que ha fet durant els seus viatges per tot el món, i parla de com els ha anat incorporant amb certs matisos i variacions al seu repertori de cuina personal. Entre el munt de troballes de plats interessants, el cuiner parla del pa amb tomàquet i n'explica el procés d'elaboració. Tallar el tomàquet en dos, fregar-ne una de les meitats a la llesca de pa, amarnir-ho amb oli i sal... Una recepta senzilla i efectiva, diu el cuiner, que, per cloure el programa radiofònic, defineix com a típicament espanyola.

L'asseveració em sorprèn per genèrica. Puc entendre que en un primer moment i per a un públic generalista s'etiqueti el pa amb tomàquet com una recepta espanyola, i és cert que amb la Constitució a la mà no deixa de ser-ho, però esperava més concisió, més detall i més precisió en un programa sobre receptes de cuina d'arreu

del món emès des de la BBC d'Escòcia, on es pressuposa una certa sensibilitat en segons quins temes d'identitat.

Potser tot el que explico és un detall anecdòtic de poca importància, però pel que m'he trobat a Escòcia, pels comentaris de molts dels personatges amb els quals he parlat sobre la independència, crec que l'anècdota és reveladora del fet que els escocesos en saben poc del que passa a Catalunya. O, dit d'una altra manera, els catalans coneixen el procés independentista d'Escòcia més del que els escocesos coneixen el procés independentista de Catalunya.

En cert sentit les paraules del cuiner em van fer recordar els comunicats de la banda terrorista ETA quan reivindicava algun atemptat a la costa de Tarragona, que definien com el «*Levante español*». Vull dir que no és el llenguatge que s'espera d'algú que exalta la independència dels pobles i en fa bandera com la millor manera d'organitzar el territori, a través de la voluntat dels ciutadans.

Aquesta va ser una de les primeres reflexions que em vaig fer quan, a mitjan mes de febrer del 2014, vaig iniciar un viatge de tretze dies a Escòcia, per conèixer sobre el terreny com es viu la independència entre els escocesos. El periple, dividit en dues estades, em porta per diferents pobles i ciutats d'un país que desconec i que observo amb ulls ben oberts per descobrir-hi tot allò que se'm mostra. I hi busco detalls, comentaris, visions

i opinions sobre el procés independentista que viuran els escocesos a finals de l'estiu d'aquest any. Faig recerca entre la gent del carrer, fugint sempre de qualsevol discurs oficial i evitant missatges políticament interessats.

Escòcia i Catalunya poden viure amb dos mesos de diferència processos similars per al seu futur. Escòcia votarà en referèndum el 18 de setembre de 2014 si es vol separar del Regne Unit i esdevenir un estat independent. El govern català ha marcat al calendari la data del 9 de novembre per celebrar una consulta sobre la independència. Escòcia i Catalunya comparteixen un desig, un repte comú, però des de perspectives molt diferents. Tan diferents que gairebé no es poden comparar. D'alguna manera es pot afirmar que el que li falta a Escòcia li sobra a Catalunya, i a l'inrevés.

Els escocesos votaran lliurament gràcies a un acord amb el govern britànic. Edimburg i Londres han pactat la consulta i s'han compromès a respectar el resultat sigui quin sigui. Els escocesos tenen una llengua i una història comunes amb els anglesos, de la qual molts escocesos se senten orgullosos. No hi ha odi entre anglesos i escocesos. Per a molts escocesos el tracte que Escòcia ha rebut del govern de Londres ha estat insuficient, però no es pot considerar humiliant. A Escòcia el procés independentista va ser iniciat i liderat des de la política i no té el suport popular que sí que té a Catalunya, on els carrers es van omplir del sentiment independentista de la societat, que va generar un tsunami que ha obligat

els polítics a liderar el procés per mantenir-se com els representants d'un poble que ha situat la independència en l'agenda política.

UNA QÜESTIÓ D'ARMES:
EL PROGRAMA TRIDENT

Aterro a Glasgow i des de la primera presa de contacte amb Escòcia m'adono que hauré d'afinar l'orella per entendre l'anglès que hi parlen. Arribo després d'haver estat set mesos als Estats Units, on l'anglès, tot i que és molt criticat per l'accent americà, em resulta molt més fàcil d'entendre que el britànic, i no diguem que l'anglès que es parla a Escòcia.

Espero pacient a la cua d'una cafeteria i quan m'arriba el torn demano un espresso doble macchiato. La noia que em despatxa m'entén a la primera. Però mentre el terminal bancari comprova les dades de la meva targeta de crèdit m'ha de repetir un parell de vegades la pregunta amb la qual volia donar-me conversa: «*Are you from Scotland?*».

Una pregunta que s'evidencia del tot retòrica, perquè sóc incapaç d'entendre-la fins que no abandona l'accent marcadament escocès i em torna a formular la qüestió en un anglès del tot acadèmic.

Quan li dic que sóc de Barcelona reacciona amb la fascinació que provoca aquesta ciutat a la majoria de

gent que la visita; la recorden amb admiració, sobretot si no els han pres la cartera!

Surto de la terminal de l'aeroport de Glasgow per agafar un taxi. Un cop ens hem entès amb l'adreça on m'ha de portar, comença la carrera pels afores de la ciutat. El taxista em pregunta si he vingut a Escòcia per negocis o de viatge turístic. No sé què dir-li. Li mig explico que sóc periodista i que he vingut a buscar informació per escriure alguna cosa sobre el procés independentista d'Escòcia.

Queda sorprès de l'interès que pot generar el tema a fora d'Escòcia, perquè m'assegura que entre la gent del carrer, entre els escocesos, no en genera gaire, d'interès.

Li explico que vinc de Barcelona i això sembla que li permet començar a lligar caps. Em diu que no ho tindrà fàcil perquè la gent al carrer no parla gaire sobre el tema del referèndum, no és un debat gaire present en la societat, em diu.

—Els mitjans de comunicació i els polítics en parlen, però la gent del carrer gairebé no està pendent del que passa, perquè ens és una mica igual.

M'assegura que el 18 de setembre anirà a votar i que ho farà per mantenir-se dins del Regne Unit.

—Només votaria a favor de la independència per un motiu —m'explica.

I aquest motiu és que una Escòcia independent significaria haver de desmantellar Her Majesty's Naval

Base Clyde, una base de submarins nuclears que la Royal Navy, la marina britànica, té a quaranta quilòmetres al nord-oest de Glasgow.

Els camins de la independència d'Escòcia se'm mostren, ja a la primera presa de contacte amb el país, tan inescrutables com els del Senyor que descriu Isaïes 55 a la Bíblia.

Els escocesos disposen des del novembre del 2013 d'un Llibre Blanc de la Independència. Un manual de més de sis-centes pàgines on es marquen els eixos bàsics de la independència d'Escòcia. Un full de ruta on també s'explica amb força detall com seria una Escòcia independent. Aquest llibre permet valorar els pros i els contres de la futura independència del país més enllà d'un simple i arriscat acte de fe a l'hora de votar.

Aquest primer interlocutor que m'apareix només posar els peus a Escòcia pot esbrinar en el Llibre Blanc, per exemple, quina serà la política del govern d'Edimburg respecte a la seva preocupació al voltant de les armes nuclears britàniques estacionades en territori escocès i conegudes com a Trident.

Trident és el nom del programa del Regne Unit per desenvolupar, adquirir i accionar armes nuclears d'última generació. Un programa militar que inclou també submarins equipats amb ogives nuclears que tenen la missió de donar resposta a un hipotètic primer atac nuclear enemic. És el que es coneix com a Força de Segon Atac.

Aquest programa es va posar en marxa al juliol del 1980, i les patrulles de submarins nuclears a la costa escocesa van començar al desembre del 1994.

Si Escòcia esdevé un país independent el programa Trident perilla. El Llibre Blanc del Govern escocès descriu Trident com un «poder destructiu, indiscriminat i inhumà», i els ministres escocesos amb el seu primer ministre al capdavant no s'amaguen de dir que volen desfer-se d'aquest giny militar tan aviat com sigui possible perquè a la Constitució d'una Escòcia independent les armes nuclears no hi tenen cabuda.

Els experts asseguren que desplaçar la infraestructura del programa Trident a una altra part del Regne Unit té un preu prohibitiu i per això s'espera que aquest tema sigui un punt important en la negociació entre Edimburg i Londres davant una hipotètica independència d'Escòcia.

Una negociació complicada per al govern anglès, però també per a l'escocès, perquè la prohibició de l'armament atòmic que estableix la seva Constitució pot tancar la porta a Escòcia a l'hora d'entrar en un club militar i nuclear com és l'OTAN.

I el tancament de les bases militars britàniques en terra escocesa també tindria conseqüències laborals perquè són una important font de llocs de treball que d'entrada es podria perdre o si més no quedaria en escac.

Però el Llibre Blanc veu un avantatge en la indepen-

dència: que l'eliminació de les armes nuclears significaria una injecció econòmica en armament convencional que tindria també repercussió en el món laboral.

El manual de la independència escocesa no s'amaga a l'hora de fer una crítica a la política de defensa del Regne Unit quan assegura que: «Durant dècades hem estat part d'un sistema amb què Westminster ha tractat de projectar el seu poder global, en donar a la Gran Bretanya la capacitat de participar en intervencions militars a l'estranger i poder desplegar no tan sols tropes sinó també armes nuclears».

Segons el Llibre Blanc, «fins ara s'han perdut milers de milions de lliures en unes armes que mai han estat utilitzades, i si no actuem ara correm el risc de perdre'n encara més davant la voluntat de posar en marxa nous sistemes d'armes nuclears. Amb el seu poder de destrucció indiscriminada i inhumana, Trident és una ofensa a la decència bàsica. El compromís de Westminster amb les armes nuclears deixa altres aspectes de la nostra defensa debilitats».

El cert és que no esperava que la primera xerrada seriosa sobre la independència d'Escòcia fos sobre armes nuclears, i a dins d'un taxi durant el curt trajecte entre l'aeroport de Glasgow i la ciutat.

La conversa, molt interessant, va començar amb les armes nuclears, amb el seu futur, amb la seva capacitat destructiva, amb la necessitat o no que existeixin, però el diàleg amb el taxista va acabar amb una enumeració

dels mals que està originant en la societat d'arreu del món el capitalisme salvatge que es mostra ja amb tota la seva força i que té conseqüències gairebé tan dolentes com la radioactivitat.